

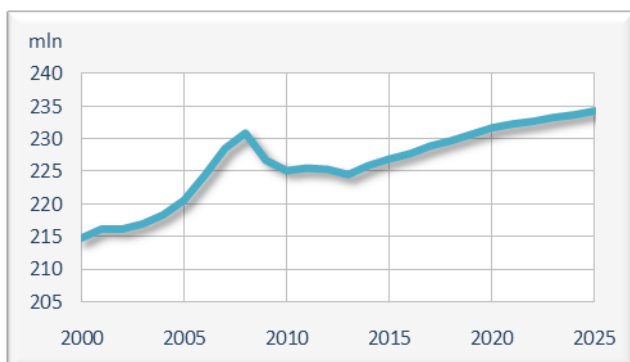
NOTA INFORMACYJNA

Nierównomierny powrót na ścieżkę wzrostu zatrudnienia w Europie

Prognozy do 2025 r. wskazują na znaczne różnice w podaży i popycie w zakresie umiejętności w państwach członkowskich

Dobre wieści. Przewiduje się, że w roku 2020 zatrudnienie w Unii Europejskiej (UE) osiągnie poziom wyższy od poziomu sprzed kryzysu z 2008 r., według prognoz opracowanych przez Cedefop i dotyczących podaży i popytu w zakresie umiejętności (ramka). Prognozy przewidują ciągły wzrost aż do 2025 r. (wykres 1). Tymczasem według prognoz populacja ludności aktywnej zawodowo w UE będzie nieco mniej liczebna i starsza, ale lepiej wykwalifikowana, a młodsze pokolenie będzie posiadało najwyższe kwalifikacje w historii Europy.

Wykres 1: **Zatrudnienie w przeszłości i perspektywy na przyszłość, UE (mln)**

Źródło: Prognozy dotyczące umiejętności opracowane przez Cedefop (2015).

Wydaje się, że znaczący wpływ na poziom podaży i popytu w zakresie umiejętności w najbliższym dziesięcioleciu mają przyszłe stopy wzrostu gospodarczego (PKB), skutki kryzysu gospodarczego, który rozpoczął się w 2008 r., oraz zmiany demograficzne. Rozbieżności występujące między państwami członkowskimi są w niektórych

przypadkach znaczne. W związku z tym istnieją istotne różnice w prognozowanych poziomach wzrostu zatrudnienia w poszczególnych państwach i między sektorami oraz różnice w zakresie wymaganych umiejętności zawodowych.

Perspektywy dotyczące zatrudnienia

Po zmierzeniu się z kryzysem gospodarczym, który rozpoczął się w 2008 r., unijny PKB zaczął ulegać poprawie w 2010 r. Komisja Europejska przewiduje, że wzrost PKB w Unii wyniesie około 1,7% w 2015 r. i 2,1% w 2016 r. Stopa bezrobocia w UE pozostaje na wysokim poziomie i w 2013 r. wyniosła 11% w porównaniu do 8% w 2007 r. Średnie UE skrywają jednak znaczne różnice. Przykładowo w 2013 r. stopa bezrobocia wynosiła 4,9% w Austrii i 5,5% w Niemczech, natomiast stopa bezrobocia w Hiszpanii wynosiła 26,4%, a w Grecji – 27,5%.

W całej UE odnotowuje się rozbieżne wartości wzrostu zatrudnienia. Przykładowo w Belgii, Niemczech, Francji, Austrii, Finlandii, Szwecji i Wielkiej Brytanii poziom zatrudnienia jest już wyższy od poziomu odnotowanego przed rozpoczęciem kryzysu w 2008 r. Oczekuje się, że w państwach, takich jak Włochy, Holandia i Słowacja, zatrudnienie powróci do poziomu sprzed kryzysu do 2020 r. W państwach, takich jak Czechy, Grecja, Hiszpania, Węgry, Portugalia, Rumunia i Słowenia, przewiduje się jednak, że zatrudnienie nie powróci do poziomu sprzed kryzysu przed 2025 r.

Ramka **Scenariusz prognoz dotyczących podaży i popytu w zakresie umiejętności opracowanych przez Cedefop**

W prognozach dotyczących podaży i popytu w zakresie umiejętności opracowanych przez Cedefop wzięto pod uwagę rozwój sytuacji gospodarczej na świecie do października 2014 r. Mimo znaczących różnic między państwami prognoza ogólnie zakłada, że umiarkowane ożywienie gospodarcze będzie stopniowo przywracało zaufanie w UE, przyczyniając się do wzrostu inwestycji, wydatków konsumenckich i eksportu. Inflacja utrzymuje się w docelowym przedziale, a stopy procentowe na niskim poziomie, natomiast wyższe dochody podatkowe pomagają rządowi ograniczać zadłużenie.

Wspomniane założenia odzwierciedlają najnowszą prognozę demograficzną Eurostatu (Europop 2013, opublikowaną wiosną 2014 r.) i krótkoterminową prognozę makroekonomiczną opracowaną przez Komisję Europejską w listopadzie 2014 r.

W najnowszych prognozach dotyczących popytu i podaży w zakresie umiejętności opracowanych przez Cedefop, które obejmują okres do 2025 r., uwzględniono 28 państw członkowskich oraz Islandię, Norwegię i Szwajcarię. Wyniki są regularnie aktualizowane i, razem z kluczowymi założeniami i rozwojem metodyki, poddawane przeglądowi prowadzonemu przez krajowych ekspertów.

W prognozach opracowywanych przez Cedefop wykorzystuje się zharmonizowane dane i metodykę w odniesieniu do wszystkich państw w nich uwzględnionych w celu umożliwienia przeprowadzania porównań między państwami. Prognozy te nie zastępują jednak prognoz krajowych. Wszystkie dane dotyczące zatrudnienia odpowiadają danym zgłoszonym w rachunkach narodowych. Umiejętności określa się jako najwyższy poziom kwalifikacji posiadanych przez daną osobę według trzech szerokich kategorii: niskie kwalifikacje (poziomy 1 i 2 w klasyfikacji ISCED 97), średnie kwalifikacje (poziomy 3 i 4 w klasyfikacji ISCED 97) i wysokie kwalifikacje (poziomy 5 i 6 w klasyfikacji ISCED 97).

Prognozy dotyczące każdego państwa członkowskiego i baza danych obejmująca te prognozy są dostępne pod adresem:

<http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/forecasting-skill-demand-and-supply/skills-forecasts-main-results>

Cedefop regularnie opracowuje prognozy dotyczące podaży i popytu w zakresie umiejętności w ramach inicjatywy Komisji Europejskiej „nowe umiejętności w nowych miejscach pracy”, zgodnie z konkluzjami Rady z czerwca 2010 r.

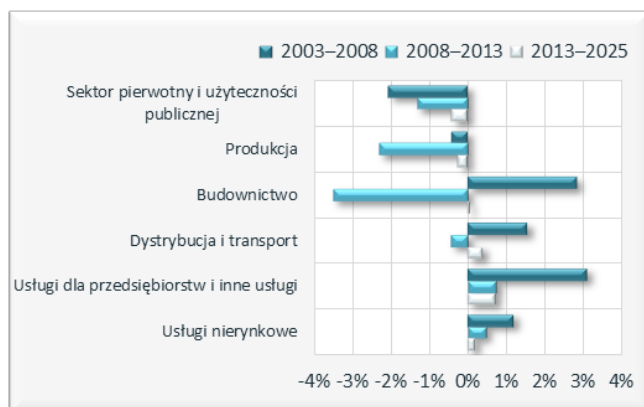
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/lsa/114962.pdf

Według prognoz w ciągu kolejnych dwóch lat państwa, takie jak Polska, Słowacja, Szwecja i Wielka Brytania, odnotują wzrost PKB o około 2,5% lub większy. Na tendencje w zatrudnieniu nie wpływa jednak wyłącznie wzrost PKB. Przykładowo, mimo rocznego wzrostu na poziomie co najmniej 3% do 2016 r., wskaźnik zatrudnienia w Estonii, na Litwie i na Łotwie pozostanie znacznie poniżej jego poziomu sprzed kryzysu ze względu na oczekiwane ograniczenia podaży pracy. Przewiduje się również, że z tego samego powodu zatrudnienie w Niemczech spadnie w stosunku do obecnego rekordowego poziomu, mimo prognozowanego wzrostu gospodarczego w Niemczech na poziomie 1–2%. Według prognoz wzrost gospodarczy na poziomie około 3% spowoduje niewielki wzrost zatrudnienia na Malcie, która dosyć dobrze zniósła kryzys gospodarczy; wskaźnik zatrudnienia na Malcie wzrastał po 2008 r. i utrzymywał się na wysokim poziomie. Również w Polsce przewiduje się, że solidny wzrost PKB będzie miał jedynie ograniczony wpływ na wzrost zatrudnienia.

Prognozy dotyczące sektorów

Znaczna część wzrostu zatrudnienia w okresie między chwilą obecną a rokiem 2025 w całej UE przypadnie na sektor usług dla przedsiębiorstw i innych usług, sektor usług dystrybucji i transportu oraz sektor usług nierynkowych (głównie sektor publiczny) (wykres 2). W sektorze pierwotnym nadal będzie odnotowywane zjawisko utraty miejsc pracy. Przewiduje się, że wskaźniki zatrudnienia w sektorze budownictwa, w którym miało miejsce najwięcej zwolnień w latach 2008–2013, zasadniczo ustabilizują się do 2025 r.

Wykres 2: **Tendencje w zakresie zatrudnienia w podziale na sektory, średnia roczna stopa wzrostu, 2003–2025, UE (%)**

Źródło: Prognozy dotyczące umiejętności opracowane przez Cedefop (2015).

Tendencje w zatrudnieniu różnią się w poszczególnych sektorach. W sektorze pierwotnym liczba miejsc pracy w rolnictwie będzie nadal spadać, lecz może wzrosnąć w sektorze produkcji i dystrybucji energii. W sektorze produkcyjnym można spodziewać się ogólnej redukcji miejsc pracy, lecz w sektorze produkcji urządzeń optycznych i elektronicznych oraz pojazdów silnikowych spodziewany jest wzrost wskaźników zatrudnienia. W sektorze usług nierynkowych prognozy przewidują mniejszą liczbę miejsc pracy w administracji publicznej, ale wyższe wskaźniki zatrudnienia w sektorze edukacji, opieki zdrowotnej i usług społecznych.

Usługi dla przedsiębiorstw i inne usługi będą motorem wzrostu zatrudnienia w większości państw. Wyjątki stanowią Hiszpania, Cypr, Holandia, Polska i Rumunia – gdzie największy wzrost zatrudnienia jest oczekiwany w sektorze dystrybucji i transportu – oraz Grecja i Irlandia – gdzie największy wzrost zatrudnienia jest spodziewany w sektorze budownictwa. W sektorze usług nierynkowych należy oczekiwać, że liczba miejsc pracy wzrośnie lub utrzyma się zasadniczo na stałym poziomie we wszystkich państwach UE poza Hiszpanią i Portugalią.

Wskaźniki zatrudnienia w sektorze budownictwa powinny wzrosnąć w Danii, Irlandii, Francji, Chorwacji, Holandii, Portugalii, Finlandii i Szwecji. W państwach, takich jak Belgia, Niemcy i Austria, w

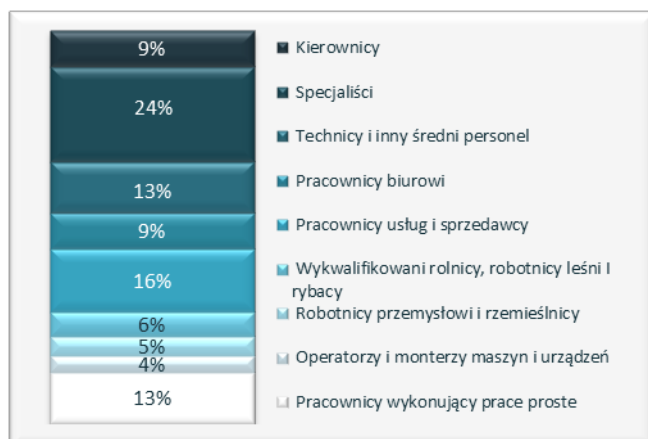
których nastąpił wzrost liczby miejsc pracy w sektorze budownictwa w okresie 2008–2013, w najbliższym dziesięcioleciu należy spodziewać się spadku wskaźników zatrudnienia w tym sektorze. Przewiduje się niewielki wzrost zatrudnienia w sektorze produkcyjnym, np. w Irlandii, na Cyprze, na Łotwie, w Polsce, Słowacji i Finlandii, oraz w sektorze pierwotnym we Francji, na Litwie, na Malcie oraz w Holandii.

Perspektywy dotyczące zawodów i kwalifikacji

Prognozy Cedefop są źródłem spostrzeżeń na temat potencjału zatrudnienia w przedziale czasowym pomiędzy chwilą obecną a rokiem 2025. Łączny potencjał zatrudnienia jest sumą nowo utworzonych miejsc pracy (nowy popyt na pracę) i miejsc pracy powstających w związku z koniecznością zastąpienia osób, które zmieniają miejsce pracy albo opuszczają rynek pracy, na przykład z powodu przejścia na emeryturę (popyt odtworzeniowy). Często popyt odtworzeniowy prowadzi do większej liczby nowych miejsc pracy niż nowy popyt na pracę, co oznacza, że możliwości zatrudnienia będą istniały, nawet jeżeli ogólne poziomy zatrudnienia spadną. Ogólnie w UE przewiduje się, że do 2025 r. popyt odtworzeniowy spowoduje utworzenie dziewięciokrotnie większej liczby nowych miejsc pracy niż nowy popyt na pracę.

Przewiduje się, że do 2025 r. większość nowych miejsc pracy w UE – około 24% – będą to stanowiska dla specjalistów (wysokie stanowiska pracy w obszarze nauki, inżynierii, opieki zdrowotnej, biznesu i edukacji) (wykres 3). Kolejno utworzonych zostanie około 16% nowych miejsc pracy dla pracowników sektora usług i sprzedawców i około 13% stanowiska dla techników i innego średniego personelu (zawody wymagające stosowania koncepcji, przeprowadzania operacji i wykorzystywania regulacji w sektorze inżynierii, opieki zdrowotnej, biznesu oraz w sektorze publicznym), jak również dla pracowników wykonujących prace proste (miejscza pracy wymagające niskich kwalifikacji lub niewymagające żadnych kwalifikacji).

Wykres 3: **Struktura wszystkich nowych miejsc pracy według zawodu, 2013–2025, UE (%)**

Źródło: Prognozy dotyczące umiejętności opracowane przez Cedefop (2015).

Rodzaje oferowanych miejsc pracy znacznie się różnią w zależności od państwa. Przewiduje się, że w przedziale czasowym pomiędzy chwilą obecną a 2025 r. ponad 44% nowych miejsc pracy w Luksemburgu oraz 34% nowych miejsc pracy w Danii i w Polsce będą to stanowiska dla specjalistów. W Hiszpanii i Szwecji utworzonych zostanie około 26% nowych miejsc pracy dla pracowników biurowych.

Na Malcie i w Austrii około jedna piąta miejsc pracy będą to stanowiska dla pracowników usług i sprzedawców. Podobne prognozy dotyczące nowych miejsc pracy przewiduje się w odniesieniu do pracowników wykonujących prace proste w Bułgarii i na Cyprze; w odniesieniu do techników i innego średniego personelu w Czechach i Słowacji; w odniesieniu do specjalistów w Irlandii; oraz kierowników (w tym zarządzających na najwyższym szczeblu, wyższych urzędników i przedstawicieli władzy ustawodawczej) w Wielkiej Brytanii.

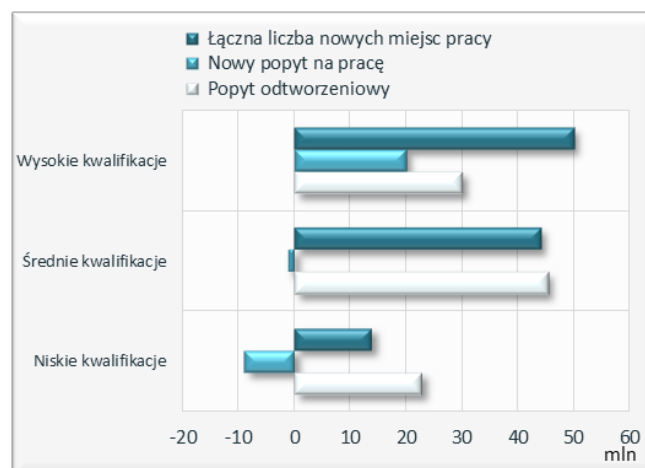
Chociaż w UE spodziewany jest spadek poziomów zatrudnienia w sektorze pierwotnym, dzięki wysokiemu poziomowi popytu odtworzeniowego, przewiduje się, że 47% nowych miejsc pracy w Rumunii, 26% w Portugalii i 19% w Grecji będą to stanowiska dla wykwalifikowanych rolników i rybaków. Przewiduje się, że w ciągu najbliższego dziesięciolecia dla operatorów maszyn i urządzeń powstanie około 10% nowych miejsc pracy w

Polsce, 9% w Estonii i 8% na Węgrzech, w stosunku do poziomu 4% dla UE. Przewidywany udział nowych miejsc pracy dla robotników przemysłowych i rzemieślników w Estonii, na Łotwie i na Litwie wynosi około 12% w stosunku do 5% przewidywanych dla UE.

W perspektywie do 2025 r. przewiduje się, że większość nowych miejsc pracy w UE będzie wymagała wysokich kwalifikacji (wykres 4). Wysoki popyt odtworzeniowy będzie prowadził do tego, że w przypadku znaczącego odsetka nowych miejsc pracy będą potrzebne średnie kwalifikacje i że większość osób w UE nadal będzie zatrudniana na tym poziomie.

Zgodnie z prognozami w państwach takich jak Belgia, Dania, Czechy, Francja, Łotwa, Luksemburg, Malta, Holandia, Polska, Słowenia, Słowacja i Szwecja co najmniej połowa wszystkich nowych miejsc pracy, które powstaną do 2025 r., będzie wymagała wysokich kwalifikacji. W państwach z wysokim popytem odtworzeniowym, takich jak Bułgaria, Niemcy, Estonia, Łotwa i Węgry, oczekuje się, że mniej więcej połowa nowych miejsc pracy będzie wymagała średnich kwalifikacji.

Wykres 4: **Łączny potencjał zatrudnienia według kwalifikacji, 2013–2025, UE (mln)**

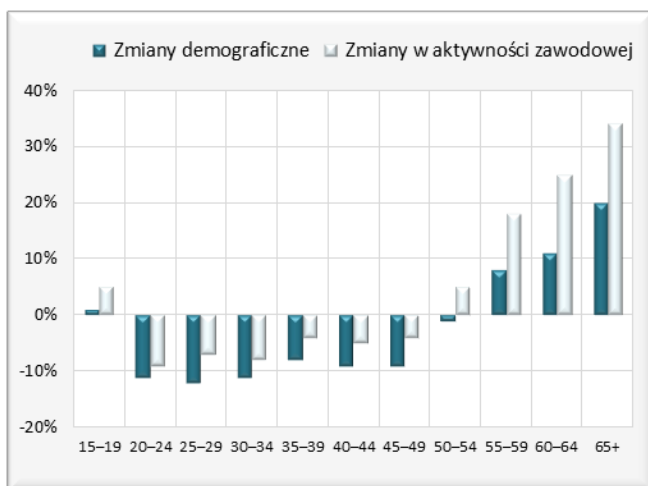

Źródło: Prognozy dotyczące umiejętności opracowane przez Cedefop (2015).

W Grecji i Hiszpanii większość nowych miejsc pracy będzie wymagała wysokich kwalifikacji, ale w obu państwach odsetek nowych miejsc pracy, które wymagają niskich kwalifikacji, będzie znaczący – w

Grecji będzie wynosił około 30%, a w Hiszpanii około 25%. Ze względu na wysoki popyt odtworzeniowy większość nowych miejsc pracy – około 40% – w Portugalii i Rumunii będzie wymagała niskich kwalifikacji.

Wykres 5: **Zmiany w populacji w wieku produkcyjnym i ludności aktywnej zawodowo według wieku, 2013–2025, UE (%)**

Źródło: Prognozy dotyczące umiejętności opracowane przez Cedefop (2015).

Tendencje w zakresie aktywności zawodowej

Przyszłe tendencje w zakresie podaży pracy zależą głównie od sytuacji demograficznej i wielkości populacji w wieku produkcyjnym (określonej w prognozach jako osoby w wieku 15 lat i starsze), współczynnika aktywności zawodowej (określonego jako osoby z populacji w wieku produkcyjnym pracujące albo aktywnie poszukujące zatrudnienia) i od szybkości zdobywania kwalifikacji formalnych.

W najnowszej prognozie demograficznej Eurostatu (Europop 2013) przewiduje się spadek współczynnika aktywności zawodowej w UE z 56,9% w 2013 r. do 55,5% do 2025 r. Tylko w Danii, Chorwacji, na Łotwie i w Rumunii wskaźnik ten ma wzrosnąć. Współczynnik aktywności zawodowej powinien utrzymywać się na poziomie średniej UE lub powyżej tej średniej w Czechach, Danii, Niemczech, Estonii, na Litwie, na Łotwie, w Holandii, Austrii, Portugalii, Rumunii, Finlandii i Szwecji.

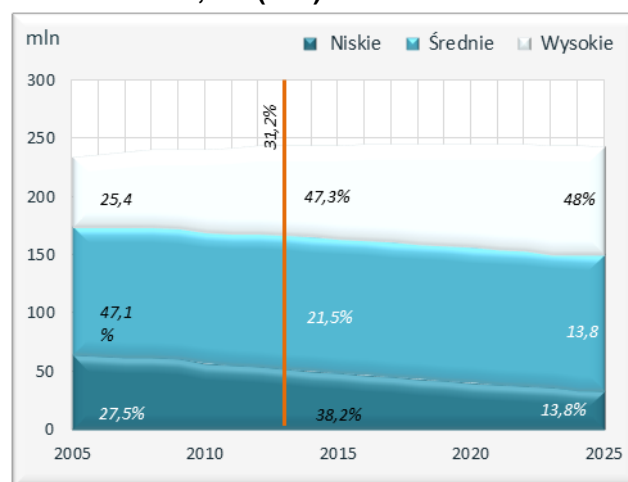
Populacja UE w wieku produkcyjnym starzeje się (wykres 5). Wzrosty odnotowano głównie wśród osób powyżej 55 roku życia i są szczególnie widoczne na przykład w Niemczech, Estonii, Grecji, Hiszpanii, na Łotwie, na Litwie, w Portugalii i Słowenii.

Chociaż ludność UE aktywna zawodowo jest starsza i nieco mniej liczebna, staje się coraz bardziej wykwalifikowana (wykres 6).

Udział ludności aktywnej zawodowo posiadającej wysokie kwalifikacje powinien wzrosnąć z 31,2% w 2013 r. do około 38% w 2025 r. Udział ludności aktywnej zawodowo posiadającej średnie kwalifikacje również nieznacznie wzrośnie z 47,3% w 2013 r. do około 48% w 2025 r. Natomiast udział pracowników posiadających niskie kwalifikacje spadnie z 21,5% w 2013 r. do poziomu poniżej 14% w 2025 r.

Udział ludności aktywnej zawodowo posiadającej wysokie kwalifikacje wzrośnie we wszystkich państwach członkowskich poza Finlandią, gdzie spadnie z 39,2% w 2013 r. do około 37% w 2025 r., oraz Niemcami i Wielką Brytanią, gdzie, zgodnie z prognozami, zasadniczo pozostanie bez zmian na poziomach odpowiednio 27% i 49%. Przewiduje się

Wykres 6: **Tendencje w zakresie aktywności zawodowej według kwalifikacji, 2005–2025, UE (mln)**

Źródło: Prognozy dotyczące umiejętności opracowane przez Cedefop (2015).

także spadek udziału ludności aktywnej zawodowo posiadającej niskie kwalifikacje we wszystkich państwach członkowskich poza Estonią, gdzie zgodnie z prognozami udział ten wzrośnie z 10,9% w 2013 r. do około 13% w 2025 r., oraz prawdopodobnie Rumunią, gdzie może nieznacznie wzrosnąć z 22% w 2013 r. do około 23% w 2025 r.

Zgodnie z prognozami opracowanymi przez Cedefop do roku 2020 w UE około 46% osób w wieku 30–34 lat będzie posiadało wysokie kwalifikacje, w związku z czym przekroczony zostanie poziom odniesienia dla roku 2020 wynoszący 40%. Wszystkie państwa członkowskie powinny osiągnąć ten próg lub zbliżyć się do niego. W 2013 r. w UE 11,9% osób młodych opuściło system kształcenia i szkolenia z niskimi kwalifikacjami, a odsetek ten przekraczał poziom odniesienia, zgodnie z którym do roku 2020 r. wspomniane zjawisko ma zostać ograniczone do poziomu poniżej 10%. Osiemnaście państw członkowskich osiągnęło już ten cel.

Różne tendencje w odniesieniu do podaży i popytu w zakresie umiejętności podkreślają różnorakie wyzwania w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego w poszczególnych państwach i sektorach. Prognozy mają na celu dostarczanie informacji na potrzeby debaty dotyczącej tego, w jaki sposób można i należy dostosować kształcenie i szkolenie zawodowe na szczeblu europejskim i krajowym, po to żeby zapewnić, aby ludność UE aktywna zawodowo posiadała umiejętności pozwalające jej na wykorzystywanie możliwości, które może przynieść powrót do wzrostu gospodarczego.

Noty informacyjne są publikowane w językach angielskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, niemieckim, polskim, portugalskim i włoskim oraz w języku kraju sprawującego prezydencję UE. Aby otrzymywać je regularnie, należy zarejestrować się na stronie internetowej:

<http://www.cedefop.europa.eu/user/register>

Nota informacyjna – 9098 PL

Nr kat.: TI-BB-15-003-PL-N

ISBN 978-92-896-1754-3, doi: 10.2801/7454

Copyright © Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (Cedefop), 2015 r.

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Notatki informacyjne są publikowane w językach angielskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, niemieckim, polskim, portugalskim włoskim oraz w języku kraju pełniącego prezydencję UE. Aby otrzymywać je regularnie, należy wysłać wiadomość na adres: briefingnotes@cedefop.europa.eu

Inne notatki informacyjne i publikacje Cedefop są dostępne pod adresem: <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources>

P.O. Box 22427, 55102 Thessaloniki, Grecja
Europe 123, Thessaloniki, Grecja
Tel. +30 2310490111, Fax +30 2310490020
E-mail: info@cedefop.europa.eu

visit our portal www.cedefop.europa.eu